

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 23529/2023
09.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Бранислав Херцег, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1722/23 од 29.06.2023. године, у седници одржаној 09.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1722/23 од 29.06.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 361/2022 од 27.04.2023. године, ставовима првим и другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиле и тужени обавезан да јој на име накнаде за експроприсано земљиште и то: 5199 м² од укупних 5301 м² кп.бр. .. и свих 320 м² површине кп.бр. .., обе парцеле су њива 2. класе и градско грађевинско земљиште, уписане у ЛН бр. .. КО Ветерник, исплати 123.642.267,38 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, утврђено је да је тужени стекао право јавне својине у целости на кп.бр. .. површине 320 м², као и у делу од 5199/5301 на кп.бр. .. површине 5301 м², уписане у ЛН бр. .. КО Ветерник, што је тужила дужна признати и трпети да се тужени са тим правом упише код надлежне СКН. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужила тражила да се тужени обавезе да јој исплати новчану накнаду за експроприсано земљиште преко досуђених 123.642.267,38 динара до тражених 125.927.375,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, као и у делу за упис права јавне својине у корист туженог на кп.бр. .. КО Ветерник преко удела од 5199/5301 до траженог удела од 1/1. Ставом петим изреке, тужени је обавезан да тужили накнади трошкове парничног поступка од 500.655,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1722/23 од 29.06.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба туженог и потврђена је првостепена пресуда у

побијаном усвајајућем делу. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), па је нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а ни у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, при чему другостепена пресуда садржи оцену свих жалбених навода који су од одлучног значаја.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је (по основу наслеђа иза пок. родитеља) власник кп.бр. .. површине 320 м2 и кп.бр. .. површине 5301 м2, уписане у ЛН бр. .. КО Ветерник, које су по врсти земљишта градско грађевинско земљиште, а по култури земљишта њива 2. класе. Наведене парцеле настале су деобом кп.бр. .. тужиљиних родитеља. Планом генералне регулације простора за породично становање у западном делу Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 34/2017) и Планом детаљне регулације Адице у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 22/2019) кп.бр. .. у целости је намењена за површину јавне намене – регулацију улице ..., док је кп.бр. .. површине 5301 м2 истим планским актима, највечим делом намењена за површину јавне намене – регулацију улице ... (у површини од 5199 м2), а мањим делом за породично становање (у површини од 102 м2). Парцела бр. .. КО Ветерник је у природи део улице ... у месној заједници Адице у Новом Саду. Парцела бр. .. КО Ветерник у површини у којој је планским актима туженог намењена за површину јавне намене – регулацију улице ... (5199 м2) у природи представља део улице ... у месној заједници Адице у Новом Саду, док се у преосталом делу користи за породично становање. Обе парцеле су потпуно комунално опремљене водном, електроенергетском, телекомуникационом и гасном инфраструктуром, док је саобраћајна површина изграђена од асфалтног застора. Оценом налаза и мишљења судског вештака грађевинске струке утврђено је да је тржишна вредност предметних парцела износи 22.403,02 динара/м2.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су у смислу одредбе члана 58. Устава Републике Србије и члана 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода усвојили тужбени захтев, утврдили да је тужени стекао право јавне својине на предметној парцели и туженог обавезали да тужиоцу исплати новчану накнаду за предметне катастарске парцелу у обиму који је приведен намени налазећи да се тужилац не може користити својим својинским овлашћењем на наведеним катастарским парцелама због извршене фактичке експропријације земљишта.

Неосновани су наводи и разлози ревизије туженог којима се правноснажна пресуда побија због погрешне примене материјалног права.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије, прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2). Сагласно наведеном, дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009... 145/2014), који је био снази у време усвајања генералне регулације простора за породично становање у западном делу Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 34/2017), прописано је да је површина јавне намене простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина, за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и друго).

Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11... 105/2014), прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пруги или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и друго), а ставом 10. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају спорно земљиште, означено као кп.бр. .. и кп.бр. .. уписано у ЛН бр. .. КО Ветерник на којој је тужила власник са уделом 1/1 дела, планским актом је предвиђено за јавну површину – улицу (на начин ближе наведен у образложењу ове одлуке) коју користи неограничен број лица за јавни саобраћај и у природи јесте улица која има свој назив – улица ... (кп.бр. .. у целисти) и улица ... (кп.бр. .. у површини од 5199 м²). У ситуацији када земљиште планским актом јединице локалне самоуправе буде одређено за улицу и приведено планској намени у складу са планским актом, то земљиште од тог момента по сили закона постаје средство у јавној својини. Сходно томе, јединица локалне самоуправе има обавезу да за земљиште које је постало средство јавне својине тужили исплати одговарајућу накнаду и упише у јавне књиге своје право својине на истом.

Имајући у виду чињеницу да је предметно земљиште фактички приведено намени предвиђеној планским актом, с обзиром на то да се користи као улица – јавни пут у насељу који саобраћајно повезује делове насеља (члан 2. тачка 2. Закона о путевима) и на тај начин извршена је тзв. фактичка експропријација, која и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно његовом изузимању из поседа, то је по оцени Врховног суда правилан закључак нижестепених судова да, када је земљиште фактички приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постало јавна својина, тужила као корисник тог земљишта не може трпети штетне

последнице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде. Тужили је тиме повређено право на имовину, па зато има право на тражену накнаду за фактички одузету имовину. Стога су правилно нижестепени судови применили материјално право када су туженог обавезали да тужили исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта (у висини одмреној према тржишној вредности утврђеној на основу налаза и мишљења судског вештака), сходно члану 42. Закона о експропријацији.

Како је утврђено да се предметне катастарске парцеле користе као улица, тужени је одговоран и пасивно легитимисан у овој парници на основу члана 10. став 2. и 7. Закона о јавној својини, јер су улице јавно добро у општој употреби и у својини су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе. Због тога нису основани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Суд је ценио и остале наводе ревизије, али налази да исти нису од посебног значаја за доношење другачије одлуке.

О трошковима поступка одлучено је правилном применом чланова 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у изреци

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић